חַמְרָא הוּא וּמְבָרֵךְ עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן: ד (כו) * כָּל שֶׁבְּנֵי אָדָם נִמְנָעִים לִשְׁתּוֹתוֹ מִפְּנֵי חֲמִיצוּתוֹ, אֵין מְבָרְכִין עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן (אֶלָּא שֶׁהַכֹּל): ה (כז) [1]שְׁמָרֵי יַיִן, מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. נָתַן בָּהֶם מַיִם, אִם נָתַן (כח) שְׁלִשָּׁה מִדּוֹת מַיִם וּמָצָא אַרְבָּעָה, הֲוָה לֵיהּ כְּיַיִן מָזוּג וּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, (כט) וְאִם מָצָא פָּחוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעַם יַיִן, קִיּוֹהָא בְּעַלְמָא הוּא וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ (ל) אֶלָּא שֶׁהַכֹּל. [2]וְהֵינוּ בְּיֵינוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ חֲזָקִים, אֲבָל יֵינוֹת שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵינָן חֲזָקִים כָּל כָּךְ, אֲפִלּוּ רְמָא תְּלָתָא וַאֲתָא אַרְבָּעָה אֵינוֹ מְבָרֵךְ עֲלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וְנִרְאֶה שֶׁמְּשַׁעֲרִים בַּשְּׁעוּר שֶׁמּוֹזְגִים יַיִן שֶׁבְּאוֹתוֹ מָקוֹם. הַגָּה: [*] (לא) וּבְלִבַד שֶׁלֹּא יְהֵא הַיַּיִן אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, (לב) כִּי אָז (לג) דַּאי בָּטֵל (אגור (הלכות גרכת הפירות סי' רסט)): ו [3]תָּמָד (לד) שֶׁעוֹשִׂים מֵחַרְצַנִּים שֶׁנּוֹתְנִים עֲלֵיהֶם מַיִם, דִּינָם כְּשֵׁמָרִים. וְהָנֵי מִלֵּי (לה) כְּשֶׁנַּעֲצְרוּ בְּקוֹרָה, אֲבָל אִם לֹא נִדְרְכוּ * אֶלָּא בָּרְגָל, אֲפִלּוּ נָתַן מַיִם וְלֹא מָצָא אֶלָּא שִׁלְשָׁה אוֹ פָּחוֹת (לו) מְבָרְכִין עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, שֶׁיַּיִן הוּא, וְהַמַּיִם נִבְלָעִים

ו שִׁבְלֵי הַלֶּקֶט (סדר ברכות סי' קמה) בְּשֵׁם סֵפֶר הַתְּרוּמָה (הלכות עכרים סי' קנו, ע"י"ש).
ז בְּבָא בְּתְרָא צ"ו (ע"ב) וּכְתָנָא קַמָּא לְפָרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת.
ח (רַבֵּנוּ יוֹנָה שָׁם) (ברכות לב: ד"ה שפרים). ט רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב עז ח"א) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (שם צו: ד"ה אין). י רַמְבַּ"ן (ע"ז ל. ד"ה הלכתא).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

נִסּוּךְ בְּכָךְ, רַק מְשׁוּם דְּאֵין בְּקִיאִים מְחַמִּירִין, וְעַיֵּן שָׁם וּבְיֵד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה:
ה [בשו"ע] וּבְלִבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַיַּיִן אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם. וְעַיֵּן בִּדְבָרֵי אֲרוּגִי אֲבִי זַקְנִי
בְּבכורות שור בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הַיַּיִן בָּטֵל בַּמַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב טוּר בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הַיַּיִן בָּטֵל בַּמַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב טוּר בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הַיַּיִן בָּטֵל בַּמַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב טוּר בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הַיַּיִן בָּטֵל בַּמַּיִם כְּמוֹ שֶׁכָּתַב טוּר בְּבָבָא בָּתְרָא (צז:), כָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: שְׁמַעְתִּי מִי שֶׁפִּקְפֵּק עַל שֶׁנּוֹהֲגִין לִתֵּן מַיִם הַרְבֵּה עַל הַצְּמוּקִין שֶׁהַצְּמוּקִין הֵם אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין לְצִמּוּקִים, הֲרֵי אֲנוּ שׁוֹאֲלִין שֶׁאַחַר שֶׁלִּיקָה אוֹ שֶׁנִּתְמַדּוּ בְּמַיִם מִתְבַּלִּים בְּכָל אֵלּוּ יוֹתֵר, אִם כֵּן מִשֶּׁתַּרְתֵּן כָּךְ. רַק צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה כָּל כָּךְ מַיִם שֶׁיִּהְיוּ הַצְּמוּקִים אַחַר שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ אֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם, שְׁאָז וַדַּאי הֲוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן בְּיֵד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה, וּלְפִי זֶה מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בִּבְכוֹר שׁוֹר שֶׁלֹּא יִהְיֶה אֶחָד מִשִּׁשָּׁה אַחַר שֶׁנִּתְגַּדְּלוּ, לְאוֹ דַּוְקָא, דַּאֲפִלּוּ פָּחוֹת מִזֶּה גַּם

בַּאֵר הַיטֵב

לַהּ הֲנָאָה מִינַיהּ, וּבְצֵי בְּרָכָה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ד'. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג):

בְּאוּר הֲלָכָה

ד * כָּל שֶׁבְּנֵי אָדָם וְכוּ'. **וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם** (ס"ק יד) **כָּתַב דִּלְפִי שֶׁאֵין אָנוּ בְּקִיאִין בְּשִׁעוּר זֶה הַיַּיִן בְּנֵי אָדָם שׁוֹתִין וְיֵשׁ שֶׁאֵין שׁוֹתִין, לָכֵן מִפְּפֵק יִשְׁתֶּה יַיִן וְיִפְטְרֶנּוּ בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה וְאַחֲרוֹנָה.** וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (ס"ק יד) שֶׁהֵשִׁיא דִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם לְכַנָּנָה אַחֶרֶת, דְּהֵינוּ שֶׁשָּׁעַם סֵפֶר הַתְּרוּמָה (הל' עכו"ם סי' קנו) שֶׁמְּמַנּוּ מְקוֹר דִּין זֶה הוּא מִפְּנֵי סָפֵק, עַיֵּן שָׁם. אֲבָל לֹא מְשָׁמַע כֵּן בְּסֵפֶר הַתְּרוּמָה שֶׁהֲבִיאוֹ הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתוב בשבלי לקט) עַיֵּן שָׁם. וְכֵן מוּכָח בְּבָאוּר הַגְּרָ"א שֶׁכָּתַב דְּהֵינוּ פּוֹרְצְמֵי שֶׁהַזְּכָר בְּגִמָּרָא (ב"ב צה:), וַהֲלֹא פּוֹרְצְמֵי הוּא בָּאוּר עַל יַיִן שֶׁהַקְּרִים שָׁם מִקְדָּם, וְהֶתֵּם בְּוַדַּאי לֹא מִשָּׁעַם סָפֵק אֶלָּא מִשּׁוּם דְּנִשְׁתַּנָּה לְגַרְיעוּתָא מִתְּחִלָּה שֶׁהַכֹּל וְאַחֲרָיו בּוֹרֵא וְנִפְשׁוּת רַבּוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, אֶלָּא דְּכַנָּנַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם הוּא דְּחָשַׁשׁ לְדִבְרֵי רַבֵּנוּ תָּם (ע"ז כט: ד"ה אי) עַיֵּן שָׁם]:

ו * אֶלָּא בָּרְגָל וְכוּ'. **עַיֵּן בְּתִשְׁבֵּ"ץ** חֵלֶק א' סִימָן (פ"ו) [פ"ז] **שְׁמְצַדֵּד לוֹמַר דְּדִין זֶה דְּוָקָא בְּחַרְצַנִּים שֶׁל עֲנָבִים אֲבָל בְּחַרְצַנִּים שֶׁל צְמוּקִים אֶפְשָׁר דְּלֵיתָא לְהַאי דִּינָא כְּלָל, שֶׁאֲפִלּוּ בִּצְמוּקִים עַצְמָם כְּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּכָאנִינַן שֶׁיֵּהָא בָּהֶם דָּוְקָא לְחִלּוּחִית קְצָת שֶׁאֶפְשָׁר לְצֵאת מֵהֶם הַיַּיִן עַל יְדֵי דְּרִיכָה בִּלְא שְׁרִיָּה** וְנִרְאֶה לְקַמֵּן בְּסִימָן רע"ב סָעִיף ו'], **וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהַפִּסְלֹת שֶׁל צְמוּקִים לֹא עֲדִיפָא מִצְּמוּקִים שְׁלֵמִים גְּרוּעִים, עַיֵּן שָׁם שֶׁמְּצַדֵּד שֶׁדִּינָם כִּדְאִין שְׁמָרִים דְּכָאנִינַן**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְהִתְקַלְקֵל, (כ) וּמִטַּעְמָא שֶׁמִּתְחִלָּה מִתְקַלְקֵל רֵיחוֹ וְאַחַר כָּךְ טַעֲמוֹ:
ד (כו) כָּל שֶׁבְּנֵי אָדָם וְכוּ'. חָלָא גְּמוּרָה, רַק שֶׁהִתְחִיל טַעֲמֵיהּ לְהִתְחַמֵּץ קְצָת עַד שֶׁבְּנֵי אָדָם נִמְנָעִין לִשְׁתּוֹתוֹ מִפְּנֵי זֶה, בִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל: ה (כז) שְׁמָרֵי יַיִן. הַיְנוּ בְּשֶׁלֹּא נָתַן עֲלֵיהֶם מַיִם אוֹתָם גּוּפָא, וּמִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם לַחְלוּחִית יַיִן מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וְאַף דִּשְׁמָרִים אַזּוּקֵי מְזַיְּקִי, (כח) שְׁלִשָּׁה מִדּוֹת וְכוּ'. מַיְירֵי בְּשִׁמְרִים שֶׁל עֲנָבִים שֶׁדָּרְכוּ אוֹתָן שֶׁנַּעֲשָׂה בְּלִי תַּעֲרוֹבוֹת מַיִם, אֲבָל בְּיֵינִין צְמוּקִים שֶׁלָּנוּ שֶׁנִּשְׁרָה מִתְּחִלָּה הַצְּמוּקִים עִם מַיִם, אִם כֵּן גַּם בְּלִחְלוּחִית יַיִן שֶׁיֵּשׁ בְּהַשְּׁמָרִים מֵעֵרֶב מִתְּחִלָּתוֹ הַרְבֵּה מַיִם, וּכְשֶׁנּוֹתֵן עוֹד מַיִם בְּוַדַּאי נִתְבַּטֵּל כֹּחַ הַיַּיִן שֶׁהָיָה בּוֹ תְּחִלָּה: (כט) וְאִם מָצָא פָּחוֹת וְכוּ'. וְדָוְקָא בִּשְׁמָרִים, וּמִשּׁוּם דְּלַחְלוּחִית יַיִן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן אֵינוֹ חָשׁוּב כְּלָל כָּךְ. (כט) אֲבָל יַיִן גּוּפָא שֶׁיֵּצָא מִדְּרִיכַת עֲנָבִים, אִם שָׁפַךְ עֲלֵיהֶם מַיִם אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה חֲלָקִים עַד קָרוֹב לְשִׁשָּׁה, גַּם כֵּן יַיִן גָּמוּר הוּא וּכְדִלְקַמִּיהּ בְּהַגָּהָ"ה, (כג) וּבָעֵינַן רַק שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ טַעַם יַיִן שֶׁרָאוּי לִשְׁתִיָּה עַל יְדֵי מִזִּיגָה זוֹ, וְדָרֵךְ בְּנֵי אָדָם לִשְׁתּוֹתוֹ בְּמָקוֹם יַיִן עַל יְדֵי מִזִּיגָה זוֹ, דְּאִי לָאו הָכִי אָמְרִינַן דְּבָטְלָה דַּעְתּוֹ אֵצֶל כָּל אָדָם: (ל) אֶלָּא שֶׁהַכֹּל. וְאַחֲרָיו בִּרְכַּת בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת: (לא) וּבְלִבַד שֶׁלֹּא יְהֵא וְכוּ'. דִּבְרֵי הַגָּהָ (מ) אֵין לוֹ בְּאוּר, דְּהַמְחַבֵּר הֲלֹא בָּא לְהַחְמִיר דְּבֵיינוֹת שֶׁלָּנוּ לֹא סַגִּי שֶׁיִּהְיֶה רַק רְבִיעִית יַיִן, וַאֲפִלּוּ אִם הַדֶּרֶךְ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לַעֲשׂוֹת מִזִּיגָה גְּדוֹלָה, הֲלֹא פָּחוֹת מֵרְבִיעִית יַיִן בְּוַדַּאי לֹא מַהֲנֵי אֲפִלּוּ בַּיֵּינוֹת שֶׁלָּהֶם שֶׁהָיוּ חֲזָקִים, וּמֵהָרַמ"א מִשְׁמַע דְּמַהֲנֵי עַד קָרוֹב לְשִׁשָּׁה חֲלָקִים מַיִם. (כה) וּבָאֵמֶת דִּדְבָרֵי הָאָגוּר לֹא קָאֵי עַל שְׁמָרִים, דְּבִשְׁמָרִים הַשָּׁוִין כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר, וְהוּא מֵיְירֵי בְּיַיִן עֲנָבִים גּוּפָא כְּשֶׁמּוֹזְגוֹ עִם מַיִם דְּעַד קָרוֹב לְשִׁשָּׁה שָׁם יַיִן עָלָיו וְכַנַּ"ל: (לב) כִּי אָז וְכוּ'. הַיַּיִן יוֹתֵר מֵאֶחָד מִשִּׁשָּׁה בַּמַּיִם שָׁם יַיִן עָלָיו, (מ) וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ טַעַם יַיִן וְרֵיחַ שֶׁל יַיִן וְדָרֵךְ בְּנֵי אָדָם לִשְׁתּוֹת יַיִן בִּמְזִיגָה כָּזוֹ, וְכַנַּ"ל בְּסוֹף סָעִיף קָטָן כ"ט. (מ) וְדַע, דִּדְבָרֵי הַגָּהָ זוֹ מֵיְירֵי גַּם כֵּן בְּיֵינִין חֵי שֶׁנַּעֲשָׂה מִתְּחִלָּה בְּלִי תַּעֲרֹבֶת מַיִם, וּלְכָךְ רָאוּי שֶׁיִּהְיוּ סָעִיף עָלָיו אַחַר כָּךְ מִזִּיגָה כָּזוֹ, וַאֲפִלּוּ פָּחוֹת מִזֶּה מִתְּבַטֵּל שָׁם יַיִן עַל יְדֵי זֶה. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רע"ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ט"ז שֶׁשָּׁם נִתְבָּאֵר הַיֵּטֶב דִּין זֶה: (לג) וַדַּאי בָּטֵל. אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ טַעַם יַיִן. וְאַף דִּבְעַלְמָא קַיְימָא לַן טַעַם כְּעִקָּר דְּאוֹרַיְתָא, (מ) הָכָא לֹא חֲשִׁיב טַעַם, דְּקִיּוּהָא בְּעַלְמָא דָּמֵי. וְאִם נִתְעָרֵב יַיִן בְּשִׁאָר מַשְׁקִין, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ר"ב סָעִיף א' בְּהַגָּ"ה וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:
ו (לד) שֶׁעוֹשִׂים מֵחַרְצַנִּים וְכוּ'. הַיְנוּ לְאַחַר שֶׁנִּסְחַט הַיַּיִן מֵהָעֲנָבִים נוֹתְנִים מַיִם עַל הַחַרְצַנִּים לְקַלְּטוֹ טַעַם הַיַּיִן שֶׁנִּשְׁאָר בָּהֶם, וְזֶהוּ הַנִּקְרָא תָּמֵד: (לה) כְּשֶׁנַּעֲצְרוּ בְּקוֹרָה. וְעַל יְדֵי זֶה יָצָא מֵהָעֲנָבִים כְּמַעַט כָּל הַלִּחְלוּחִית שֶׁבָּהֶם: (לו) מְבָרְכִין עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. שֶׁדִּינָם (כט) כִּצְמוּקִים. (ל) וּמִכָּל מָקוֹם דַּוְקָא כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעֲמוֹ שֶׁל יַיִן וְרֵיחוֹ, וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף קָטָן ל"ב לְעִנְיַן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כ) כֵּן הוּא דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת (ב"ב צו. ד"ה הבודק), וְהִסְכִּים לָזֶה הַגְּרָ"א בְּסִימָן רע"ב (ס"א ד"ה ואין): ה (כז) עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) בְּתַרּוּצוֹ וְאֶפְשָׁר דְּזֶהוּ כַּוָּנָתוֹ, וְעַיֵּן לְבוּשׁ וְהַגְּרָ"ז (ס"י). (כח) בְּבָא בָּתְרָא צ"ז עַמּוּד א' תּוֹסָפוֹת ד"ה מִי, דִּלְכְאוֹרָה הוּא הֶפֶךְ מִפְּעִיף זֶה, וְהוּבָא דִּבְרֵי רַבֵּנוּ תָּם בְּבֵית יוֹסֵף יוֹרֶה דֵּעָה קכ"ג (ד"ה כתב המרדכי), וְאֶפְשָׁר דְּשָׁם נָמֵי הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּנִתְעָרֵב בְּהַרְבֵּה מַיִם שֶׁפְּשָׁטְשָׁךְ בָּהֶן, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה: (כט) יוֹרֶה דֵּעָה קל"ד סָעִיף (קָטָן) ה', וְכֵן כָּתַב הַגְּרָ"א: (כג) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) בְּשֵׁם הַפּוֹסְקִים: (מה) עַיֵּן בְּעוֹלַת תָּמִיד (סק"ו) שֶׁגַּם הוּא נִתְקַשֶּׁה בָּזֶה: (מו) הַגְּרָ"א: (מז) ר"ן בְּפֶרֶק עֲרֵבֵי פְּסָחִים (כג. ד"ה ומיהו) לְעִנְיַן חַרְצַנִּים שֶׁלֹּא נַעֲצְרוּ הָעֲנָבִים בְּקוֹרָה, וְהוּבָא בְּדַרְכֵי מֹשֶׁה (הארוך ד"ה ומצא) מִדִּינָם כְּצְמוּקִים גְּמוּרִים, וְהוּא הַדִּין הָכָא: (מז) כֵּן מוּכָח בְּמִקְוֹאֵי הַדִּין הַזֶּה [שֶׁלְּמָדוּהוּ מֵהָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה ע"ג עַמּוּד ב' שְׁנֵי כּוֹסוֹת] וּמִבַּאוּר הַגְּרָ"א בְּסִימָן רע"ב סָעִיף ז' וְרָמַז בְּקִצּוּר גַּם בְּסִימָן זֶה (ד"ה נתן): (מח) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל (בתשובה סי' קמב) וּכְעֵין מַה שֶּׁכָּתְבוּ תּוֹסָפוֹת בְּבָא בָּתְרָא צ"ז (ע"א ד"ה הוא): ו (מט) וּמִכָּל מָקוֹם לְכַלְּתְּחִלָּה עָלְמָא אִם הָיָה בְּמַיִם שִׁשָּׁה פְּעָמִים כְּנֶגֶד הַחַרְצַנִּים בְּוַדַּאי אֵין שָׁם יַיִן עָלָיו [הַגְּרָ"א בְּסִימָן רע"ב (ס"ז)]: (נ) ר"ן שָׁם ד"ל:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בַּזַּגִּים, וּבְמַה שֶׁיּוֹצֵא יֵשׁ בּוֹ יַיִן מֻרְכָּבָה. הַגָּה: (לז) זַגִּים שֶׁנָּתְנוּ עֲלֵיהֶם תְּאֵנִים לְחַזֵּק כֹּחַ הַיַּיִן, אַף עַל פִּי שֶׁהַזַּגִּין הָרֹב, מִכָּל מָקוֹם (לח) כָּל כֹּחַ הַתְּאֵנִים בַּמַּשְׁקֶה, (לט) *וְאֵין לְבָרֵךְ (יפ) בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן (בית יוסף (ד"ה וכתב רבינו יהושפ) בשם התשב"ץ (סי"ס סי' פז)): ז * כהַשּׁוֹתֶה מַיִם (מ) לְצָמְאוֹ מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל וּלְאַחֲרָיו (יג) [יד] בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת. לְאֲכָל אִם (מא) * חֲנַקְתָּהּ אִמְצָא (מב) וְשָׁתָה מַיִם לְהַעֲבִיר הָאִמְצָא, אֵינוֹ מְבָרֵךְ לֹא לְפָנָיו וְלֹא (יג) לְאַחֲרָיו: ח מִכָּל הָאֲכָלִין וְהַמַּשְׁקִין שֶׁאָדָם אוֹכֵל

כ בְּרָכוֹת מ"ד (ע"א) וּכְתָנָא קַמָּא. ל שָׁם בַּגְּמָרָא (מה.) וּבְתוֹסְפוֹת (ד"ה דתנקתיה). מ שָׁם בְּתוֹסְפוֹת (ד"ה כיון דאיהי) מַהֲהִיא דְּשָׁמַן זַיִת בַּאֲגִיגְרוֹן ל"ו (ע"א) וְכֵן כְּתַבוּ שְׁאָר הַפּוֹסְקִים.

בֵּאוּר הַיּוֹמֵב

ז (יפ) **בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן.** אֲפִלּוּ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ. ט"ז (ס"ק יא). וּמִכֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יז) כָּתַב שֶׁהַכֹּל, עַיֵּן שָׁם: ז (יג) **בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת.** עַיֵּן בִּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט ס"ג) שֶׁכָּתַב מִשָּׁם הָרֵב מַהֲרַ"י אַבּוּלַעְפְיָ"א שֶׁאֵין לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה עַל שְׁתִיַּת הַקָּאנ"י, שֶׁמְּחַמֶּמֶת חֻפָּה רְגִילִים לִשְׁתּוֹתָהּ לְאַט לְאַט וְשׁוֹהִין מִתְּחִלַּת הַשְּׁתִיָּה עַד סוֹפָהּ שְׁפֵי מַרְבִּיתִי, וְכֵן הַסְּכִים מַהֲרַ"י רוֹזַאנִי"ס בְּסֵפֶר מִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ בְּפֶרֶק ג' מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת (ה"י"ב) וּמַהֲרַ"ם בֶּן חָבִיב ז"ל בְּחִדּוּשָׁיו (תוספות יהוכ"פ) בְּפֶרֶק יוֹם הַכִּפּוּרִים דַּף (י"ב ע"ב) [פ] צְפוּד ב' וּמַהֲרַ"א הַלֵּוִי בְּתִשְׁוּבַת גִּנַּת וֶרְדִּים חֵלֶק חַיִּים בְּלָל א' סִימָן ט"ז וּפְרִי חֶדֶשׁ בְּסֵפֶר מַיִם חַיִּים סִימָן א'. אֲבָל מַהֲרַ"י אִשְׁקְאפֶה (בשו"ת כנה"ג שם) וּבַעַל נְפֶשׁ הַגְּדוֹלָה וּמַהֲרַ"א יְצְחָקִי ז"ל בְּתִשְׁוּבָתוֹ זֶרַע אַבְרָהָם חֵלֶק אַרְח חַיִּים סִימָן ב' וְסִימָן ה' וּמַהֲרַ"ם גַּלַּאנְטֵי הִסְכִּימוּ לְבָרֵךְ, עַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטָנוֹת חֵלֶק א' סִימָן ט' וּבְסֵפֶר בְּנֵי חַיָּא (הגב"י). וְאַתָּה בְּזִמְנֵנוּ רָבָּם בְּכֻלָּם אֵין מְבָרְכִים לְבַסּוֹף, וְרָאִיתִי אֲנָשִׁי מַעֲשֶׂה שֶׁמְּנִיחִין אוֹתוֹ שִׁיְצְטַנֵּן וְאַחַר כָּךְ שׁוֹתִין אוֹתָהּ וּמְבָרְכִין. יַד אַהֲרֹן (הגה"ט): (יג) **לְאַחֲרָיו.** דְּלִית לֵיהּ הָנָאָה מִינֵּיהּ, אֲבָל הַשּׁוֹתֶה שְׁאֵר מַשְׁקִים לְהַעֲבִיר הָאִמְצָא מְבָרֵךְ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סָעִיף ח'.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כֵּן אֵין לְבָרֵךְ, כִּי עִקַּר הַגִּדּוּל תְּלוּי בַּלַּחְלוּחִית שֶׁבַּצְּמוּקִים, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת חֶכֶם צְבִי סִימָן ק"מ לְעִנְיַן לִישָׁה בְּיַיִן צְמוּקִים אִם חָשׁוּב מִי פֵּרוֹת, שֶׁכָּתַב דִּבְצְמוּקִים שֶׁהוּא עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה בְּנֵי אָדָם אֵין בּוֹ כֹּחַ לְשַׁוּוֹת עַצְמוֹ הַמִּים כוּ', עַיֵּן שָׁם: ז (יב) **בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּרִכֵּי יוֹסֵף (סק"י) שֶׁכָּתַב שֶׁהַנָּאוֹן מוֹפֵת הַדּוֹר בַּעַל בְּתֵּי כְּהֻנָּה כָּתַב בְּגִלָּיוֹן הַיַּד אַהֲרֹן שֶׁכָּתַב שֶׁרָאָה שֶׁמְּנִיחִין עַד שֶׁתִּצְטַנֵּן כוּ', וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: אֵין דֶּרֶךְ שְׁתִיָּתוֹ בְּכָךְ וְלֹא עֲבָדִי לֵיהּ לְכִי הַאי גַּוְנָא וְאֵין זֶה דֶּרֶךְ הֲנָאָתוֹ וְתִקּוּנוֹ, וַאֲנָשִׁים הַלָּלוּ בְּטֵלָה דַּעְתָּם אֲצֶל כָּל אָדָם, וּכְהָהִיא דְּכוּתָח דְּאָמְרִינַן אִי שָׁרֵף כוּ'. וְעַיֵּן בְּמִנְחוֹת דַּף ע' (ע"א) וּבְתוֹסְפוֹת בְּבְכוֹרוֹת דַּף כ"ג ע"ב (ד"ה ואידך), וּבְרַמְבַּ"ם פֶּרֶק י"ד מֵהִלְכוֹת אֲסוּרוֹת (ה"י) וּפֶרֶק ח' מֵהִלְכוֹת בְּכוֹרוֹת דַּף ט"ז בְּדִבְרֵי הָרֵב הַמֵּגִיד דִּבְעִינַן דֶּרֶךְ אֲכִילָה כְּתִקּוּנוֹ, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב מוֹרֵי הַפְּרִי חֶדֶשׁ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק"ג (ס"א). וְאוֹתָם שֶׁכָּתַב הָרֹא"ש פֶּרֶק כָּל שֶׁעָה (סי' א), אֵינוֹ אֶלָּא אִיפּוּךְ דְּרַבָּנָן לְחוּמְרָא, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בְּמִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ בְּפֶרֶק ח' מֵהִלְכוֹת מַאֲכָלוֹת אֲסוּרוֹת (ס"ק יח) וּמוֹרֵי פְּרִי חֶדֶשׁ בִּתְשׁוּבָה סִימָן י', וּמִכָּל הַנַּ"ל צִיָּנְתִּי תְּחִלָּה מִישָׁרִים דְּאִנְשֵׁי מַעֲשֶׂה הַלָּלוּ לֹא עֲשׂוּ כְּלוּם, דְּעַל כָּל פָּנִים לְעִנְיַן בְּרָכָה כִּי הַאי גַּוְנָא בְּטֵלָה דַּעְתָּם, וְזֶה בָּרוּר. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּלְפִי עִנְיוּת דַּעְתִּי צָרִיךְ עִיּוּן, דְּמֵה בְּטֵלָה דַּעְתָּם שֶׁיְּהֵא לְעִנְיַן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, דְּבוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת אֲפִלּוּ שׁוֹתֶה מַיִם לְצָמְאוֹ מְבָרֵךְ לְאַחֲרָיו בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת, וְאִם לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁרָוֶי, וּכְבָר הֶאֱרִיכוּ בָּזֶה בְּסִפְרִים שֶׁהֵבִיא בְּבֵאוּר הַיטֵב וּשְׁאָר סְפָרִים. וְנִרְאֶה דְּאִם נִסְתַּפֵּק אִם הִסְסִיק כְּדֵי שִׁעוּר רְבִיעִית אִם לֹא, אַף שֶׁפֶּסֶק בְּרָכוֹת לְהָקֵל, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן לְעִנְיַן יַיִן שָׁרָף, וּכְבָר הֶאֱרִיכוּ בָּזֶה בְּסִפְרִים שֶׁהֵבִיא בְּבֵאוּר הַיטֵב וּשְׁאָר סְפָרִים.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יַיִן שֶׁנִּתְעָרַב בְּמַיִם: (לז) זַגִּים וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁאַחַר שֶׁהוֹצִיאוּ הַיַּיִן מִן הָעֲנָבִים וְנִשְׁאֲרוּ הַזַּגִּים נָתַן עֲלֵיהֶם תְּאֵנִים אוֹ שְׁאָר פֵּרוֹת לְחַזֵּק כֹּחַ הַיַּיִן הַנִּשְׁאָר בָּהֶם וּלְהוֹסִיף בְּאַדְמִימוּתוֹ [מַשְׁבֵּ"ץ]: (לח) כָּל כֹּחַ הַתְּאֵנִים וְכוּ'. דְּהַתְּאֵנִים הָיָה בָּהֶם כָּל כֹּחָם שֶׁלֹּא נִתְמַצּוּ מִקֹּדֶם, (לט) וְהַזַּגִּים אַף עַל פִּי שֶׁהֵם הָרֹב הֲרֵי יָצָא מֵהֶם כְּבָר עִקַּר הַלַּחְלוּחִית. וּמִסְתַּבְּרָא דַּאֲפִלּוּ רָמֵי תְּלָתָא וְאָתֵי אַרְבָּעָה וְיוֹתֵר גַּם כֵּן לֹא מְהַנֵּי, דְּלְעוֹלָם אָמְרִינַן דְּעִקַּר הַמַּשְׁקִין הוּא מֵהַתְּאֵנִים: (לט) **וְאֵין לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן.** אֶלָּא (מ) שֶׁהַכֹּל, דְּהָוֵי (מא) כְּשֶׁכָּר תְּאֵנִים דִּבְרָכָתוֹ שֶׁהַכֹּל. וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז) דִּלְעִנְיַן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בָּזֶה, דְּהַתַּשְׁבֵּ"ץ לֹא בְּרִירָא לֵיהּ סְבָרָא זוֹ כָּל כָּךְ, וּמִסְפֵּיקָא פָּסַק דִּמְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל דְּיוֹצֵא בָּזֶה עַל כָּל דָּבָר, וְעַל כֵּן לְעִנְיַן בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה יִרְאֶה לִשְׁתּוֹת רְבִיעִית יַיִן גְּמוּר וִיבָרֵךְ עַל הַגָּפֶן לִפְטֹר גַּם מַשְׁקֶה זוֹ: ז (מ) **לְצָמְאוֹ.** נִרְאֶה (לד) דְּלְאוֹ דַּוְקָא לְצָמְאוֹ מַמָּשׁ, אֶלָּא בִּסְתָמָא כָּל שֶׁהַחִיךְ נֶהֱנֶה מֵהַמַּיִם מִסְתָּמָא הוּא צָמֵא קְצָת וְצָרִיךְ לְבָרְכָה, דְּאִם אֵינוֹ צָמֵא כְּלָל לֹא הָיָה הַחִיךְ נֶהֱנֶה מִמֶּנּוּ: (מא) **חֲנַקְתָּהּ אִמְצָא.** שֶׁעָמַד לוֹ דְּבַר אֲכִילָה בְּגָרוֹנוֹ: (מב) **וְשָׁתָה מַיִם.** דַּוְקָא מַיִם שֶׁאֵין הַחִיךְ נֶהֱנֶה מֵהֶם כִּי אִם כְּשֶׁשּׁוֹתֶה לְצָמְאוֹ, (לה) אֲבָל כְּשֶׁשּׁוֹתֶה שְׁאָר מַשְׁקִים אוֹ אוֹכֵל חֲתִיכַת פַּת שֶׁהַחִיךְ נֶהֱנֶה מֵהֶם, אַף שֶׁאֵין שׁוֹתֶהוּ וְאוֹכְלוֹ עַכְשָׁו כִּי אִם לְהַעֲבִיר הָאִמְצָא, חַיָּב לְבָרֵךְ עָלָיו בְּתְחִלָּה וְסוֹף, כְּדִלְקַמַּיהּ בְּסָעִיף ח'. כְּשֶׁשּׁוֹתֶה מַיִם בְּבֹקֶר לִרְפוּאָה לֹא יְבָרֵךְ, (לו) וְאִם גַּם לִצְמָאוֹ יְבָרֵךְ [סִידּוּר ר"י יַעְבֵּ"ץ]:

וּבְחִדּוּשֵׁי רַשְׁבָּ"א מְבָרֵךְ (ע"ב ד"ה יין) וּשְׁאָרֵי רְאשׁוֹנִים] **דְּאִם שׁוֹתֶה מַיִם לִשְׁרוֹת הָאֲכִילָה שֶׁבְּמֵעָיו, מִקְרֵי זֶה שׁוֹתֶה לְצָמְאוֹ, וְאַף דַּאֲנַן פְּסִקִינַן בְּסִימָן קע"ד (ס"ו) דְּבְתוֹךְ הַסְּעוּדָה אֵין לְבָרֵךְ עַל מַיִם שֶׁשּׁוֹתֶה, נְקֹט מִינַּהּ מִזֶּה לְהֵיכָא דְּשׁוֹתֶה אַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לְכִדֵי לִשְׁרוֹת:**

* **חֲנַקְתָּהּ אִמְצָא וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק מא). **וְנִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין אִם שׁוֹתֶה מַיִם כְּדֵי לְהוֹרִיד הַמָּזוֹן לְמְקוֹמוֹ (דְּסָעֲמִים אֲרַע שֶׁהַמַּאֲכָל עוֹמֵד בְּאִמְצַע וְנִרְאֶה**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לה) תִּשְׁבֵּ"ץ שָׁם: (לו) לְבוּשׁ וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז) וּשְׁאָר הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים, וְכֵן סָפֵר הַתַּשְׁבֵּ"ץ, דְּרַק מַה שֶּׁהִצְטָרְפוּ הַפֵּרוֹת יוֹסֵף: ז (לז) דְּהָא בְּדֶרֶךְ ל"ו (ע"א) אֵיתָא כֵּיוָן דְּאֵינוֹ הֲנָאָה מִנֵּיהּ בְּצֵי בְּרוּכֵי, וּמְחֻלָּקִים הָרִאשׁוֹנִים דְּהֵיכָא שֶׁאֵנִי דְּבְמַיִם אִם אֵינוֹ צָמֵא אֵין לוֹ הֲנָאָה כְּלָל מֵהֶם, וְאִם כֵּן כָּל שֶׁהוּא מֻרְגָּשׁ מֵהֲנָאָה מַהֲשְׁתִיָּה צָרִיךְ בְּרָכָה דְּמִסְתָּמָא צָמֵא הוּא קְצָת: (לח) כָּל הַפּוֹסְקִים: (לט) וְכֵן מִשְׁמַע בִּירוּשָׁלְמִי סוֹף פֶּרֶק כֵּיצַד מְבָרְכִין (ה"ח) דְּהַשּׁוֹתֶה מֵי דְּקָרִים [הוּא מֵי מְעָיְנוֹת שֶׁמִּשְׁלְשְׁלִין] אִם שׁוֹתֶה אוֹתָם גַּם לִצְמָאוֹ מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן, עַיֵּן שָׁם בְּפָנֵי מֹשֶׁה:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah